

چشمی با ۲۰ درصد بینایی!

حمید پدری سی و چهار ساله است که هیچ وقت جشن چهارشنبه‌سوری را از دست نداده و حتی گاهی قرارهایش را در این روز کنسل کرده که‌به‌عنوان تماشاگر هم که شده، در خیابان‌ها شاهد آتش‌بازی باشد. حمید هیچ‌وقت فکرش را هم نمی‌کرد که این معرکه، کار دستش بدهد و باعث شود بینایی یک چشمش را تقریباً به‌طور کامل از دست‌بدهد.

برادر حمید ماجرای آن روز کذایی را این‌طور تعریف می‌کند: شب چهارشنبه‌سوری بود و من و برادرم در مغازه مشغول کار بودیم. صاحب مغازه کناری ما اصرار کرد که برای آتش‌بازی بیرون از مغازه برویم. برادر من هم که بدش نمی‌آمد، رفت. حمید خواست که چند ترفه کیسولی ببندازد، اما به محض اینکه فندک را زد و فتیله ترفه گرفت، بدون اینکه مهلت پرتاب داشته‌باشد ترفه‌ها در دستش ترکید.

همان لحظه علاوه‌بر دست، چشم حمید زخمی و از آن خون جاری شد. پس از انتقال به بیمارستان، پزشکان گفتند قرنیه چشمش دچار پارگی شده است و باید سریع بستری شود.

برادر حمید ادامه می‌دهد: خوشبختانه زخم دستش سطحی بود و بعد از چند روز خوب شد، اما چشمش آسیب جدی دیده بود و با اینکه سه عمل جراحی روی آن انجام شد، فقط ۲۰ درصد از بینایی چشم راستش باقی‌ماند. بعد از این اتفاق، اصلاً اوضاع روحی و روانی خوبی نداشتیم؛ حتی برادرم مدتی سر کار نرفت. حالا زمان چهارمین عمل چشم حمید نزدیک است و پزشکان امیدوارند که بعد از این جراحی، تا ۷۰ درصد بینایی به چشم آسیب‌دیده برگردد.

شغل‌را تغییر دادم

علی بیست‌وشش‌ساله نیز از کسانی است که در چهارشنبه‌سوری گذشته، قربانی حادثه‌ای شده و بینایی چشم راستش را به‌طور کامل از دست داده است.

ماجرای این قرار است که پسر خاله علی اصرار می‌کند شب چهارشنبه‌سوری در خیابان‌ها دور بزنند که در حین همین دور‌زن، عده‌ای ترفه کیسولی به‌داخل ماشین پرت می‌کنند و قرنیه چشم علی دچار پارگی می‌شود. از آنجاکه این اتفاق در بیجنودرخ می‌دهد و آسیب به چشم جدی است، علی را به مشهد منتقل می‌کنند، اما باوجود انجام عمل روی چشمش، حتی درصد کمی از بینایی اش نیز برنمی‌گردد. اکنون نیز پزشکان از برگشت بینایی چشم آسیب‌دیده علی قطع‌امید کرده‌اند.

این حادثه علاوه بر اینکه علی را برای همیشه محکوم به مشاهده دنیا با یک چشم کرد، مجبورش کرد شغل را هم عوض کند. علی پیش از این اتفاق، شیشه‌بر بود و به‌دلیل حساسیت زیاد این شغل و خطرناک‌بودن انجام آن با یک چشم، ناچار شد این شغل را برای همیشه‌رها کند و به‌سراغ کار مبل‌مان برود.

سوختگی‌های عمقی در چهارشنبه‌سوری

دکتر سید حسن طاوسی، فلوشیپ فوق تخصصی جراحی سوختگی و ترمیمی نیز در این خصوص با اشاره به اینکه متأسفانه بیشتر عواملی که موجب سوختگی افراد در چهارشنبه‌سوری می‌شود، مواد منفجره است، اظهار می‌کند: معمولاً دلیل سوختگی‌ها انفجار عمقی است و اغلب عوارض سوختگی تا سال‌های سال باقی می‌ماند و در برخی مواقع منجر به قطع عضو در فرد می‌شود. سایر آسیب‌ها به‌طور کلی به صورت، چشم و دست وارد می‌شود. وی بیان می‌کند: در سال، حدود ۱۵۰ هزار سوختگی در کشور ما رخ می‌دهد که ۱۰ درصد به بستری نیاز دارند و هزینه‌های زیادی به کشور و مردم تحمیل می‌کنند.

کاهش محسوس حوادث چهارشنبه‌سوری

این عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد معتقد است که در سال‌های اخیر، کاهش حوادث چهارشنبه‌سوری محسوس بوده و از پذیرش حدود ۲۰ تا ۲۵ فرد آسیب‌دیده در بیمارستان امام‌رضاع(به ۱۰ نفر در دو سال گذشته رسیده است.

طاوسی می‌گوید: امیدواریم کسی در چهارشنبه‌سوری آسیب نبیند. در صورت بروز آتش‌سوزی، فرد نباید بدود، زیرا این کار آتش را شعله‌وتر و در نهایت سوختگی را عمیق‌تر می‌کند. بهترین کار در این مواقع، این است که فرد روی زمین غلت بزند یا سایر افراد حاضر در محل با یک پتو آتش را خاموش کنند.

نوجوان و جوان ۶۰ درصد آسیب‌دیدگان

شهرام طاهرزاده، رئیس اداره حوادث و مدیریت بحران دانشگاه علوم پزشکی مشهد نیز می‌گوید: طی سال گذشته در کشور حدود ۳۲ درصد افرادی که چهارشنبه‌سوری آسیب‌دیدند در گروه سنی ۱۰ تا ۱۹ سال و حدود ۲۸ درصد در گروه سنی ۲۰ تا ۲۹ سال قرار داشتند که این موضوع نشان می‌دهد ۶۰ درصد آسیب‌دیدگان نوجوان و جوان بوده‌اند. بیشترین آسیب‌ها نیز به‌شکل سوختگی، پارگی و بریدگی اعضای بدن و صورت رخ‌داده است. بیشتر اوقات شاهد این موضوع بوده‌ایم که نیروهای امدادی و آتش‌نشانی برای رسیدن به محل حادثه در عبور از مسیرهای منتهی به آن محل به‌دلیل باز نگذاشتن مسیر یا ازحام افراد برای مشاهده صحنه حادثه دچار مشکل شده‌اند.

برطبق آمار اداره حوادث و مدیریت بحران دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۹۱/۶ درصد مصدومان بر اثر حوادث چهارشنبه‌سوری، شخصاً به مراکز درمانی مراجعه کرده‌اند و اورژانس فقط ۴ درصد از آسیب‌دیدگان را تحت پوشش قرار داده است که این آمار نشان از ضرورت یادگیری کمک‌های اولیه توسط مردم و همکاری بیشتر با نیروهای

سعیده ابر ال‌ارهییم -دیگر خیلی وقت است که جمله «سرخ‌من از تو، زردی تو از من» و «پریدن از روی آتش با آشنا و فامیل و خنده‌های کش‌دار، جای خودش را به انفجار و صدای مهیب نارنجک در کوچه‌ها و خیابان‌ها و اشک‌های تلخ پس از حادثه داده است. چهارشنبه‌سوری در سال‌های اخیر نسبت‌به امدادی دارد. طاهرزاده با بیان اینکه در این روز آسیب‌دیدگی ناشی از حوادث در مردان چهاربرابر بیشتر از زنان است، سه‌شنبه تا ظهر چهارشنبه ۷۵فرد به بیمارستان‌ها و مراکز درمانی مراجعه کرده‌اند که ۶۱نفر آنان به‌صورت سریایی درمان و ۱۴ نفر بستری شده‌اند. همچنین مراجعه‌کننده‌ها به اورژانس بیمارستان‌ها در استان نسبت‌به سال ۹۴، ۶۶، ۱۶ درصد کاهش داشته است. رئیس اداره حوادث و مدیریت بحران دانشگاه علوم پزشکی مشهد می‌گوید: هرساله بیمارستان‌ها از ابتدای اسفند آماده‌باش هستند. چهارشنبه‌سوری نیز، نماینده اورژانس در مرکز کنترل ترافیک شهر حضور دارد.

حیای سنت‌ها در مکان‌های کنترل شده

شاید این ایده رابارها شنیده باشید که اگر شهرداری‌ها برای جشن چهارشنبه‌سوری، فضایی در نظر بگیرند و یا کنترل نهادهای مختلف به جوانان اجازه آتش‌بازی بدهند، دیگر شاهد اتفاقی‌های آزاردهنده و دلخراش نخواهیم بود یا کمتر با حوادث تلخ روبه‌رو خواهیم شد. علیرضارشیدیان، استاندار خراسان‌رضوی نیز چندی پیش در جلسه شورای اداری استان گفته بود که «باید چهارشنبه‌سوزی با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد و تشکل‌های فرهنگی به چهارشنبه‌سوری تبدیل شود و با همکاری دستگاه‌های دولتی چهارشنبه‌ای شاد و فرح‌وبه‌دور از حوادث برای مردم ایجادشود.»

حالا رضا دانایی، مدیر اجتماعی و امور مناطق معاونت فرهنگی و اجتماعی شهرداری مشهد، اعلام می‌کند که این معاونت و سازمان آتش‌نشانی آمادگی دارد محلی را به برگزاری این جشن اختصاص دهد تا نوجوانان و جوانان به‌صورت کنترل شده در آن آتش‌بازی کنند. اما این موضوعی نیست که شهرداری بتواند به‌طور مستقیم درباره آن تصمیم بگیرد و سازمان‌های متولی و شورای تأمین باید در این راستا تصمیم‌گیرند.

وی بیان می‌کند: درنظر داریم برای فرهنگ‌سراهای مشهد مانند غدیر، حجاب، رسانه، سلامت، ترافیک و… برنامه‌هایی با موضوع آداب و سنت‌های ایرانی و یادآوری مشکلات و حوادث ناشی از رفتارهای پرخطر در چهارشنبه‌سوری، از تاریخ ۱۵ تا ۲۲ اسفند برگزار کنیم.

گزارش

آتش به جان چهارشنبه آخر سال

رئیس اداره حوادث و مدیریت بحران دانشگاه علوم پزشکی مشهد: ۶۰ درصد آسیب‌دیدگان چهارشنبه‌سوری، جوان و نوجوان هستند

- رئیس اداره انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش خراسان رضوی: مدیران مدارس اگر صلاح دانستند می‌توانند چهارشنبه‌سوری را در مدارس جشن بگیرند**
- فرمانده انتظامی خراسان رضوی: هر کسی که چهارشنبه آخر سال دستگیر شود تا پایان سال در بازداشت خواهد بود؛ زیرا در حوزه امنیت مردم با کسی شوخی نداریم**
- جامعه‌شناس: تبدیل شکل نمادین چهارشنبه‌سوری از آتش به ترفه، نتیجه کنترل های اجباری و مقاومت جامعه برای نگهداشتن این مراسم است**

سال‌های گذشته تغییر شکل و محتوا داده است. شاید خیلی‌ها در این روز به‌جای شادی و هیجان، هراس را تجربه کنند، اما برای برخی هم شادی و هیجانی آنی به‌دنبال دارد که البته برطبق خبرها و تصاویری که هر سال از حوادث چهارشنبه‌سوری می‌بینیم و می‌شنویم، این هیجان می‌تواند به

■ همه شهر در اختیار شهروندان
شهردار مشهد، نیز با اشاره

به پیشنهاد شورای تأمین شهرستان مشهد مبنی بر در نظر گرفتن مکان‌هایی در شهر برای اجرای مراسم چهارشنبه‌سوری، می‌گوید: شهروندان برای اینکه

این جشن، به فکر چاره بود و اصلاً همین ایجاد محدودیت و بگیروببند باعث تغییر شکل و محتوای چهارشنبه‌سوری شده است. زیرا افراد سعی می‌کنند دست به اقداماتی بزنند که علاوه بر داشتن هیجان و زنده نگه‌داشتن آیین، بتوانند خیلی زود صحنه را ترک کنند تا به اصلاح گیر نیفتند.

مراسم خود را به خوبی، به سلامتی و ایمن برگزار کنند همه شهر در اختیار آن‌هاست. به نظر من، هر فردی در محله خود می‌تواند این برنامه را اجرا کند. این کار امنیت بیشتری دارد تا افرادی در این‌میان موجب بروز حوادث نشوند؛ زیرا معمولاً در محلات همه یکدیگر را می‌شناسند.

چهارشنبه‌سوری در مدارس

هفته گذشته، روزنامه همشهری گزارشی منتشر کرد مبنی بر اینکه امسال برای اولین بار، مدیرکل انجمن اولیا و مربیان وزارت آموزش و پرورش اعلام کرده است که طی بخشنامه‌ای به مدارس اجازه داده شده تا آیین چهارشنبه آخر سال را با مشارکت دانش‌آموزان ووالدین برگزار کنند.

این موضوع را از آموزش و پرورش استان پیگیری می‌کنیم که محمد صیف، رئیس اداره انجمن اولیا و مربیان آموزش و پرورش خراسان رضوی، می‌گوید: این بخشنامه به مدارس تکلیف نشده است و مدارس اگر صلاح دانستند می‌توانند برای تخلیه هیجان دانش‌آموزان و پیشگیری از بروز آسیب‌های احتمالی، جشنی در مدرسه برگزار کنند. در این بخشنامه مساردی مطرح شده که اهم آن درباره فلسفه، چگونگی و توضیح دلیل برگزاری آیین‌های سنتی برای دانش‌آموزان است.

وی بیان می‌کند: نکته دیگری که در این بخشنامه آمده، این است که انجمن اولیا و مربیان در این موضوع فعال‌تر شود و به‌طور مثال با هماهنگی نیروی انتظامی، حوالی مدرسه را رصد کنند تا اگر فروشگاهی اقدام به فروش مواد محترقه غیر مجاز می‌کند بان برخورد شود. صیف با اشاره به اینکه روز سه‌شنبه طبق روال گذشته، مدارس در نوبت عصر، یک ساعت زودتر تعطیل می‌شود، اظهار می‌کند: در صورتی که این بخشنامه را تکلیف کنیم، بسیاری از بچه‌ها ممکن است متحمل هزینه و تکلیف شوند. البته در شرایط موجود برگزاری چنین مراسمی هزینه‌هایی تحمیل می‌کند که باتوجه اینکه آموزش و پرورش در تنگنای مالی گسترده قرار دارد، برگزاری این جشن به‌ویژه در شهرستان‌ها ممکن نیست و اگر بنا به برگزاری جشنی باشد، قطعاً باید با مشارکت اولیا صورت گیرد.

■ پلیس در حوزه امنیت با کسی شوخی ندارد

خیلی وقت است که چهارشنبه‌سوری رنگ‌وبوی

گذشته را ندارد. دیگر «زردی من از تو، سرخی تو از من» معنایی ندارد و این آیین سنتی به شادی آنی و هیجانی خطرناک بدل شده است. در گذر زمان این آیین دستخوش تغییر و تحولات اساسی شده و در بسیاری از موارد باعث آزار شهروندان می‌شود.

سردار قصاد کرییمی، فرمانده انتظامی خراسان رضوی، در برنامه تلویزیونی «اشاره» که موضوع آن هشدارهای پلیس درباره چهارشنبه‌سوری بود، اظهار کرد: خواسته مردم این است که نگذاریم اتفاق‌های سال‌های گذشته تکرار شود؛ بنابراین پلیس تمهیداتی اندیشیده است و به افراد اجازه نمی‌دهد سلامت و امنیت مردم را خدشه‌دار کنند و درقبال رفتار این افراد که برای مردم مزاحمت ایجاد می‌کنند، هیچ‌گونه گذشت نخواهیم کرد. هر فردی که در چهارشنبه آخر سال دستگیر شود تا پایان سال آزاد نمی‌شود و در حوزه امنیت مردم با کسی شوخی نداریم.

■ محدودیت‌ها چهارشنبه‌سوری را به جشنی زیرزمینی تبدیل کرد

دکتر حامد بخشی، جامعه‌شناس، نیز در این باره می‌گوید: به‌طور کلی در هر جامعه‌ای، ممکن است رفتارها یا الگوهای رفتاری در سطح اندک رواج‌یابد که این الگوهای رفتاری با هنجارهای عمومی جامعه یا برخی هنجارهای خرده‌فرهنگ‌های مسلط جامعه سیاسی یا اجتماعی، در تضاد باشند. در این مواقع، طبقه مسلط جامعه سعی می‌کند این هنجارها را کم‌رنگ، حذف یا محدود کند. این رویه‌ای است که همه جوامع دارند؛ بستگی دارد چقدر بخواهند روی ارزش‌های اقلیت تأکید کنند که این ایدئولوژی غالب آن جامعه‌است.

او می‌گوید: مقابله‌های سنگین حاکمیت یا بخشی از آن با این آیین که به‌صورت کنترل شده، محدود و با نظارت والدین برگزار شود، منجر به این شد که این جشن تبدیل به یک جشن زیرزمینی شود و قاعدتاً کج‌روی‌های خاص خودش را داشته‌باشد.

بخشی اظهار می‌کند: تبدیل جشن چهارشنبه‌سوری

به جشن ترفه، ناشی از آن است که امکان درست کردن

آتش و انجام این مراسم وجود ندارد و افراد به مواد

محترقه‌ای روی آورده‌اند که زود عمل می‌کند و از

تبرس نهادهای انتظامی نیز دور می‌ماند.

■ مسببان اتفاقات دلخراش چهارشنبه‌سوری

این جامعه‌شناس اضافه می‌کند: اینکه صداوسیما تصاویر حوادث دلخراش را نشان می‌دهد، درست است، اما مسبب این اتفاقات دلخراش بخش‌هایی از حاکمیت است که برگزاری این مراسم را به‌نوعی ممنوع کرد؛ زیرا بیشتر افرادی که چار آسیب‌دیده‌اند افرادی هستند که در حال ساخت این مواد یا استفاده از آن‌ها دچار حادثه شده‌اند.

بخشی ادامه می‌دهد: زمانی که یک الگوی رفتاری تبدیل به هنجار بیشتر اعضای جامعه و از جنس هنجار عمومی جامعه می‌شود، این رفتار از منکر اجتماعی (رفتاری ناپسند) تبدیل به یک امر متداول اجتماعی می‌شود. در این موارد، اگر اقلیتی که دارای قدرت ونفوذ در جامعه است، تلاش کند این هنجار را محدود یا حذف کند، در این‌صورت موجب تضاد بین نظام‌های مسلط جامعه (سیاسی، اجتماعی و…) می‌شود.

این جامعه‌شناس اظهار می‌کند: هنجارهایی وجود دارد که طی مدتی در جامعه ما گرایش اقلیتی داشته است و برخی الگوهای رفتاری نیز این‌گونه هستند که با هنجارهای عمومی جامعه هم‌خوانی ندارند. به‌طور طبیعی این رفتارها انجام نشده است یا اگر انجام می‌شود، توسط فضای عمومی جامعه طرد یا حذف می‌شود.

وی می‌افزاید: بخش غیرطبیعی این است که در جامعه و فضای امروز ما، یکسری از الگوهای رفتاری در حال رواج و تبدیل شدن به عرف اکثریت جامعه است که با هنجارهای بخش‌های دیگر اجتماع که به لحاظ عددی در اقلیت بوده اما به لحاظ قدرت مسلط هستند، در تضاد قرار می‌گیرد. در این مواقع، نظام سیاسی اینکه می‌کند این هنجارها را محدود کند، علی‌رغم اینکه این‌ها توسط عموم جامعه پذیرفته شده است. در جامعه امروز که نظام اجتماعی روزه‌پرزو یا توسعه شبکه‌های اجتماعی و وسایل ارتباط جمعی پیوندهای قوی‌تری پیدای می‌کند و افکار عمومی نیز به مراتب قوی‌تر می‌شود، خیلی معقول نیست که نظام سیاسی با نظام اجتماعی در تقابل قرار بگیرد و آن را محدود کند.

این عضو هیئت‌علمی پژوهشکده جهاد دانشگاهی خراسان رضوی اضافه می‌کند: عموم جامعه‌ما فارغ از اینکه چه معنایی برای چهارشنبه‌سوری قائل باشند، این برنامه را به‌عنوان جشن آخر سال پذیرفته‌اند و تلاش می‌کنند که آن را اجرا کنند.

■ کنترل‌های اجباری و تغییر در شکل چهارشنبه‌سوری

بخشی ادامه می‌دهد: درواقع تبدیل شکل نمادین چهارشنبه‌سوری از آتش به ترفه، نتیجه کنترل‌های اجباری و نامشروع حاکمیت و مقاومت جامعه برای نگهداشتن این مراسم است. این جامعه‌شناس، تخلیه هیجانات و ایجاد نشاط اجتماعی را از جمله کارکردهای برگزاری چنین مراسمی می‌داند و تأکید می‌کند: هر جامعه‌ای نیاز به برنامه‌هایی برای نشاط اجتماعی دارد و حتی برخی مراسم دینی مانند راهپیمایی اربعین باحس نشاط همراه است. بخشی بیان می‌کند: اینکه آموزش و پرورش و شهرداری‌ها اقدام به برگزاری چنین فعالیت‌هایی کنند، خوب است، اما به‌طور کلی اگر حاکمیت خودش را از جلوداری جامعه کنار بکشد، دیگر لازم نیست که این نهادها کاری انجام دهند، بلکه اگر فضاهایی ایجاد کنند، مردم خودشان جشن را برگزار می‌کنند.